

Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi, de Camil Petrescu - Caracterizare Stefan Gheorghidiu

Stefan Gheorghidiu, personajul-narator, reprezinta tipul intelectualului lucid, inadaptatul superior, care traieste drama indragostitului de absolut. Filosof, el are impresia ca s-a izolat de lumea exterioara, insa in realitate, evenimentele exterioare sunt filtrate prin constiinta sa. Gandurile si sentimentele celorlalte personaje nu pot fi cunoscute de cititor, decat in masura in care se reflecta in aceasta constiinta. In acest sens, Ela este cel mai "misterios personaj" prin faptul ca tot comportamentul ei este mediat de subiectivismul (banuierile) personajului-narator.

De aceea cititorul nu se poate pronunta asupra fidelitatii ei, sau daca e mai degraba superficiala, decat spirituala : "Nu Ela se schimba (poate doar superficial, dandu-si arama pe fata, cum se spune, abia dupa castorie), ci felul in care o vede Stefan. In acest caz putem afirma ca singurele elemente veritabile nu sunt acelea obiective, ci acelea din constiinta lui Gheorghidiu. Numai pe acestea le putem povesti fara riscul de a gresi" (Nicolae Manolescu).

In ceea ce priveste modalitatile nararii, relatarea si povestirea sunt inlocuite in proza moderna cu analiza si interpretarea, de unde impresia de epic evenimential sarac in favoarea analizei. Masa de la unchiul Tache este prezentata ca o scena balzaciana : asezarea personajelor, interesul pentru mostenire, portretul batranului avar, arivistul lingusitor Nae Gheorghidiu.

Stilul anticalofil pentru care opteaza romancierul sustine autenticitatea limbajului. Scriitorul nu refuza corectitudinea limbii, ci efectul de artificialitate, ruptura de limbajul cotidian pe care o provoaca emfaza din limbajul personajelor din romanul traditional. De aceea, banalizeaza, de pilda, obiectul si limbajul in care se poarta discutia de la popota (capitolul I). Personajul-narator comenteaza astfel conversatia ofiterilor : "Platitudini, poncife din carti si formule curente". Aceasta nu este doar o critica la adresa pretentiei de cultura a ofiterilor, ci mai ales a unui "mod neautentic de a vorbi" (Nicolae Manolescu), teatralizat, mimetic, fals.

Stilul anticalofil e insa mai ales in a doua parte a romanului, contrazis. Autorul devine un stilist remarcabil. Spectacolul stilistic ramane spectacol al inteligentei prin imagini intelecutale, limbaj analitic, gandire nervoasa, unde numai compartia se manifesta. Scrisul e aici un act de eliberare existentiala.

Primul autor remarcabil de proza subiectiva, promotor in dramaturgie al conflictului de idei, eseist percutant, ganditor modern, inzestrat cu fervoarea speculatiei filosofice si poet livresc, Camil Petrescu ramane un caz exceptional de unitate organica a spiritului omului cu opera sa.